

Матија Нешовић
 Институт за српски језик САНУ
 Београд, Србија
 matija.nesovic@isj.sanu.ac.rs

УДК 811.161.1'373:811.163.41'373
<https://doi.org/10.18485/slavistika.2023.27.1.15>
 Оригиналан научни рад
 примљено 1.4.2023.
 прихваћено за штампу 9.06.2023.

АНГЛИЦИЗМИ У СРПСКОМ И РУСКОМ ОМЛАДИНСКОМ ЖАРГОНУ (МОРФОСИНТАКСИЧКИ И СЕМАНТИЧКИ АСПЕКТ)*

У раду се на основу анализе примера употребе српских и руских лексема са коренима *кринџ-/кринџ*, *хајн-/хајн*-, *мон-/мон*- и др. разматрају специфичности морфосинтаксичке и семантичке адаптације жаргонских англицизама у српском и руском језику. Можемо издвојити два основна циља истраживања: 1) да се утврди колико се англицизми у омладинском жаргону потчињавају општим граматичким и семантичким законитостима српског и руског језика; 2) да се установе и контрастирају особености морфосинтаксичке и семантичке адаптације жаргонских англицизама у српском и руском језику.

Кључне речи: српски, руски, омладински жаргон, англицизми, морфосинтакса, семантика, адаптација.

This paper deals with special morphosyntactic and semantic properties of the adaptation of English loanwords in Serbian and Russian youth slang by analyzing written utterances containing words with the following stems: *кринџ-* / *кринџ-*, *хајн-* / *хајн*, *мон-* / *мон-* etc. Two main goals of this research are as follows: 1) to determine the extent to which English loanwords in Serbian and Russian youth slang follow general grammatical and semantic regularities of Serbian and Russian; 2) to establish and contrast peculiarities of morphosyntactic and semantic adaptation of English loanwords in Serbian and Russian youth slang.

Keywords: Serbian, Russian, youth slang, English loanwords, morphosyntax, semantics, adaptation.

1. Уводна разматрања

Енглески језик, као *lingua franca* данашњице, снажно утиче на друге језике, који од њега позајмљују јединице различитог нивоа сложености – од простих лексема, преко синтагматских израза, до читавих исказа. При томе, морфосинтаксичка и семантичка адаптација ових речи умногоме зависи од лингвистичких особености језика-примаоца. Наравно, велики број англицизама пристиже и у словенске језике, а међу њима и у српски и руски, који, услед своје синтетичке природе (наспрам аналитичке типологије

* Овај рад финансирало је Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије према Уговору број 451-03-47/2023-01 од 17. 1. 2023. године, који је склопљен са Институтом за српски језик САНУ. Такође, рад представља нешто измењену и скраћену верзију мастер рада одбрањеног 20. 9. 2022. на Катедри за српски језик са јужнословенским језицима Филолошког факултета у Београду. Овом приликом захваљујемо проф. др Душки Кликовац на посвећеном менторству и бројним корисним сугестијама.

енглеског језика), ове позајмљенице прихватају и прилагођавају на себи својствен начин.

Утицај енглеског језика сразмерно је пропорционалан политичкој, економској, научној и техничкој надмоћи англофоних земаља. Један од главних посредника тзв. „англоглобализације” јесте интернет, платформа која омогућава становницима различитих поднебља да лако ступају у контакт са енглеским језиком – како пасивно (прегледањем бројних доступних садржаја), тако и активно (у директној комуникацији са изворним и неизворним говорницима). С обзиром на то, и не чуди што је омладински жаргон, као идиом друштвене групе која је у сталном формалном (у школи) и неформалном (на интернету) додиру са енглеским језиком, изразито отворен ка упливу англицизама.

Бројни концепти који су за младе људе релевантни, као што су, на пример, појмови из сфере технологије (интернета, видео-игара, друштвених мрежа итд.), начина живота, те модних и друштвених трендова, нису покривени одговарајућим домаћим речима, па се такве лексичке лакуне једноставно попуњавају преузимањем готових англицизама. Осим тога, позајмљенице из енглеског језика понекад се користе и напоредо са постојећим домаћим еквивалентом (или га чак истискују), што се може објаснити нарочитом конотацијом престижа и модерности коју оне носе са собом (о статусној употреби англицизама в. Prčić 2019: 157).

1.1. Преглед досадашњих истраживања

Омладински жаргон дуго је био на маргини језичких испитивања и у српској и у руској средини. Прескриптивистички оријентисана лингвистика није остављала много простора за истраживање нестандартних варијетета (са изузетком дијалеката), због чега је број студија које су посвећене особеностима овог идиома и даље мали у поређењу са другим језичким реализацијама.

Свакако најпотпунија монографија из области жаргонистике у српској средини јесте *Žargon* Ранка Бугарског (2003). Главнина текста ове књиге, са незнатним изменама и допунама, ушла је и у *Gramatiku srpskog žargona* (2021) истог аутора. Прво поглавље ове студије посвећено је проблему дефинисања жаргона, полисемичности овог термина, укрштању жаргона са другим варијететима и сл. Друго поглавље представља централни део монографије и у њему се исцрпно пописују и анализирају најпродуктивнији суфикси у жаргону. Сваки формант везује се за одређену семантичку класу и илуструје великим бројем деривата, уз које се даје кратка дефиниција.

Треба, такође, споменути и плодове неуморног рада наших жаргонографа, међу којима се издваја речник Драгослава Андрића (1976, ²2005), затим речници Боривоја Герзића и Наташе Герзић (2000, ²2002; 2012), као и лексикон Петрита Имамија (2000, ²2003, ³2007). У питању су драгоцене збирке жаргонизама у којима се детаљно фиксира пресек одређеног стања у развоју једног толико променљивог и динамичног варијетета као што је жаргон.

Постоји неколико истраживача који су, спајајући разумну дозу критике са добрим аналитичким поступком, на пољу нормирања англицизама остварили резултате вредне пажње. Међу њима најпре треба поменути Твртка Прћића, аутора монографије *Engleski u srpskom* (2005, ²2011, ³2019). Како стоји у напоменама уз друго издање, главни циљ ове књиге био је „da ukaže na pravce odgovornog ponašanja u sopstvenom jeziku, s težištem na osmišljenom korišćenju reči i imena iz engleskog jezika u srpskom”. Дакле, намера аутора била је да успостави одређена правила која ће говорницима помоћи да англицизме користе на униформан и рационалан начин.

Вођен истом полазном идејом – да се неконтролисано бујање англицизама некако „укроти” и подвргне правилима – Твртко Прћић написао је и врло користан и поуздан *Novi transkripcioni rečnik engleskih ličnih imena* (1998, ²2008), који нашироко користе како лингвисти, тако и представници других професија. Поред тога, пажњу завређује и колективно лексикографско остварење *Du you speak anglosrpski? Rečnik novijih anglicizama* (Vasić, Prčić, Najgebauer 2001, ²2011, ³2018), као и проширени *Srpski rečnik novijih anglicizama* (Prčić i dr. 2021), у који је унето 4500 одредница, као и значајни пропратни подаци: о дериватима, колокацијама, нормативном статусу, па чак и о томе да ли одређено значење и облик лексеме у српском као језику-примаоцу постоје и у енглеском као језику-даваоцу.

Научник који се на овим просторима највише теоријски бавио утицајем енглеског на наш језик јесте хрватски лингвиста Рудолф Филиповић. Он је у својој књизи *Teorija jezika u kontaktu: uvod u lingvistiku jezičnih dodira* (1986) детаљно описао теоријско-методолошки оквир на који се ослањао у својим истраживањима. У четвртном поглављу ове монографије износи се теза о примарној и секундарној адаптацији посредних позајмљеница² – док се први ступањ везује за етапу гласовног и обличког варирања и нестабилности туђице под утицајем језика-даваоца, други се односи на период потпуне униформности и уклопљености позајмљенице у језик-прималац, која додатне промене може трпети само у контексту новог система у којем се нашла (стр. 57). Филиповић је, између осталог, био руководилац међународног пројекта *The English Element in European Languages*. Поред серије пројектних чланака (в. нпр. Filipović 1966, 1968, 1972, 1974, 1977, Filipović/Menas 1996), до нас је дошао и зборник под истоименим насловом *The English Element in European Languages* (други том, 1982), у који су ушли радови о утицају англофоне лексике на бројне европске језике, укључујући и словенске (в. нпр. Velčić 1982; Vilke 1982).

Постоји, наравно, и незанемарљив број краћих радова који су, између осталог, посвећени различитим аспектима адаптације англицизама у српском језику (исп. Мишић Илић / Лопишић 2011; Марковић 2016; Милановић 2017; Томић 2018; Filipović Kovačević 2018; Димитријевић 2019; Јанић 2020).

² Посредно позајмљивање одвија се међу језицима чији говорници нису у непосредном физичком контакту (нпр. енглески и српски), већ између њих постоји некакав посредник (то може бити и други језик [исп. Mehmeti 1982 о утицају енглеског на албански преко српског], али најчешће су то масовни медији) (Filipović 1986: 47–52).

У руској средини такође постоји више истраживача који су се бавили овом проблематиком. Једну од обимнијих студија представља дисертација Анатолија Дјакова (Анатолий Дьяков) (2015), у којој је англофона лексика у руском језику подвргнута неколиким нивоима анализе. За нас могу бити значајна запажања о процесима семантичког прилагођавања англицизама (стр. 65–71), од којих првенствено треба указати на сужавање и на ширење значења (појава за коју Дјаков истиче да је прилично ретка, са изузетком управо омладинског жаргона, чија богата метафоричност и неформалност допуштају такве трансформације: исп. *миксер* ‘мешалица за бетон’, *Лох-Несс* ‘ружан човек’).

Исти истраживач аутор је бројних чланака посвећених ужим питањима у оквиру адаптације позајмљеница из енглеског језика. У контексту нашег истраживања важно је запажање изнето у једном од њих (Дьяков 2011) – да у руском омладинском жаргону постоји јасна тенденција „да се руски називи за предмете и појмове из свакодневног живота замењују англицизмима и њиховим дериватима: *наиф* (нож), *бук* (књига), *хаза* (кућа), *ботла* (флаша), *глас* (чаша)” (стр. 111; превод наш).

Постоји, такође, мноштво других лингвиста који су се бавили проблемима семантичке и творбене адаптације англицизама у руском језику (в. нпр. Максимова 2004; Ваганова 2005; Прокутина 2010; Rosíková 2011; Тинакина 2016).

1.2. Предмет, методологија и циљеви истраживања

Као што је назначено у наслову, предмет овог рада биће англицизми у омладинском жаргону у српском и руском језику, и то њихов морфосинтаксички и семантички аспект. У прошлом потпоглављу истакли смо да истраживања која се баве овом проблематиком нема много, те предложени аналитички поступак не треба посматрати као устаљен модел или шаблон анализе, већ као један од могућих приступа жаргонским англицизмима.

Након уводних разматрања, у централном делу рада изнећемо главна запажања о морфосинтаксичкој и семантичкој адаптацији жаргонских англицизама за сваку од основних врста речи – глаголе, именице и придеве. Поред тога, засебно ћемо размотрити неке специфичне појаве чији су домети шири и нису ограничени категоријалним својствима лексема. Завршни део рада предвиђен је за сумирање добијених резултата и извођење општих закључака о природи адаптације жаргонских англицизама у српском и руском језику.

Корпус на основу којег ћемо пратити морфосинтаксичку и семантичку дистрибуцију позајмљеница сачињен је помоћу циљане претраге преко Гугловог претраживача и обухвата следеће појмове (одн. лексеме окупљене око њих): *кринци*, *хајп*, *рандом*, *флекс*, као и две тематске групе жаргонских англицизама – лексеме позитивне квалификације (главни представник: *топ*) и лексеме за означавање смеха (главни представник: *лол*).

Како је предмет рада прилично широк, коришћене су и различите методолошке процедуре: за синтаксички део анализе показао се довољним комуникативно-граматички модел, који је уобличио Љубомир Поповић (2016: 206–387), док је семантички аспект (опис полисемичних структура лексема и механизма њиховог развоја) заснован на традиционалном приступу лексичком значењу (према Драгићевић 2007: 146–212). Ова два правца истраживања повезује теорија семантичких улога, као стедиште синтаксе и семантике (према Падучева 2001, 2004, 2006).

Можемо издвојити два основна циља истраживања: 1) да се утврди колико се англицизми у омладинском жаргону потчињавају општим граматичким и семантичким законитостима српског и руског језика; 2) да се установе и контрастирају специфичности морфосинтаксичке и семантичке адаптације жаргонских англицизама у српском и руском језику.

2. Морфосинтаксички аспект позајмљивања

Морфосинтаксичка адаптација англицизама у српском и руском одвија се у складу са законитостима одговарајућег језичког система и различита је за сваку врсту речи.

2.1. Глаголи

Када је реч о глаголима, у српском практично постоји униформан модел морфолошке адаптације глаголских англицизама помоћу суфикса *-ова-* за несвршене глаголе (исп. *флексовати*, *вајбовати*, *кринцовати* и др.), уз често додавање префикса *из-* ради добијања правог свршеног парњака, док се у руском за имперфективе обично користе суфикси *-и-* (најчешће), *-а-* (уз основе на задњонепчани сугласник, нпр. *смокати* < *smoke*), ређе *-ова-* / *-ева*, а за одговарајуће праве перфективе – редовно суфикс *-ну-* (*кринжанути*, *флекснути* итд.), као и неки префикси, попут *за-* (*зашеймити*). Тако аспектуална немаркираност изворних облика резултира стварањем засебних лексема са граматикализованом категоријом вида.

Глаголски англицизми обично су једновалентни и двовалентни, при чему се „десна” валенца код емоционалних глагола неретко развија на домаћем терену, за шта постоји неколико разлога. Прво, постоји потреба да се стимулусу, као засебној, делатној сили и проузроковачу емоције, додели централна, субјекатска улога у реченици (а не периферна, адвербијална – исп. Jakobson 1984 [1936]; Падучева 2004: 63), а доживљавачу, као погођеном ентитету, функција логичког субјекта (исп. *Хајнујем због/око тога* наспрам *То ме хајнује*). Оваква трансформација у литератури је позната под називом „каузативизација” (в. нпр. Апресян В. 2013). Она није уобичајена за словенске језике – у општој глаголској лексици смер деривације је обично супротан, те тако настају рефлексивни декаузативи (*нервирати* → *нервирати се*). Друго, евидентна је тежња ка секундарној агентивизацији,

тј. стварању „емоционално-делатних” значења (исп. *Хајнује ме добра плата* наспрам *Она ме хајнује да ја то могу*), која захтева увођење објекта-доживљавача (који, попут логичког субјекта, такође стоји у акузативу, али се од њега семантички разликује по израженом обележју пасивности наспрам активног аниматног агенса). Према неким истраживањима, овакав механизам нарочито је карактеристичан за омладински жаргон, и то зато што су агресивност и деструктивност неутуђиве димензије омладинске културе (в. Rozina 2001). Иако примере за овакав механизам можемо пронаћи и у неутралнијим регистрима (исп. нпр. анализу глагола из аудитивног домена у Падучева 1998), уобичајенија је обрнута трансформација – деагентивизација (*Марко је разбио чашу* → *Чаша се разбила*).³ У складу са претходно описаном тенденцијом, у језику-примаоцу могу се развити и једновалентни интранзитивни агенти са квалификативном семантичком компонентом (обично пореклом од придева – в. т. 3.5; нпр. *Он кринџује/лејмује/рандомује на Фејсбуку* ‘Он ради нешто што је кринџ/лејм/рандом’), што такође није уобичајено за друге језичке реализације.

Треба поменути и једну специфичност руског језика у односу на српски. У питању су, наиме, безлични емоционални глаголи (нпр. *Меня так кринжит с этой песни*). Доживљавач је у том случају исказан логичким субјектом у акузативу, који је падеж трпиоца, ентитета који остаје пасиван пред налетом делатне силе. Он се, дакле, повлачи у подређену позицију и додатно пасивизује, а емоција се самим тим активира и добија обресе незауостављиве, стихијске силе која долази споља и погађа онога који је проживљава. Ово је, такође, у складу са једном од темељних претпоставки руске језичке слике света – да се многе ствари дешавају саме од себе, без учешћа човека (исп. Wierzbicka 1992: 398–430, Зализњак/Левонтина 1996).

Најзад, зашто су сва ова значења покривена једним истим глаголом? Познато је да то није уобичајено за словенске језике, који у таквим случајевима прибегавају формалном опонирању глаголских лексема по рефлексивности или неком другом обележју (уп. парове *нервирати* и *нервирати се*, *обрадоватъ* и *обрадоватъся*; исп. Миленковић 2015 и Миленковић 2017: 354–367). Одговор је, чини се, у пракси преузимања сирових англицизама и инертног конзервирања њиховог првобитног облика, што је, изгледа, тенденција која је јача од унутарсистемских аналогичности. Потпору оваквом механизму несумњиво пружају и, премда мање бројни, домаћи неповратни једновалентни медијални глаголи (нпр. *беснети*, *туговати*; *горевать*, *груститъ*).

Наравно, све што је претходно речено никако не умањује значај аналогичности у синтаксичком профилисању позајмљених глагола: она се, наиме, понајвише очитује у њиховој рекцији. Иако се овом појавом нисмо детаљно бавили, евидентно је да облик рекцијске допуне уз глаголске англицизме умногоме зависи управо од блискозначних глагола из домаћег лексичког фонда (исп.

³ Супротна управљеност оваквих процеса у омладинском жаргону и књижевном језику могла би усмерити ово питање у другом правцу: да ли, независно од смера деривације, постоји универзална тежња ка стварању оба типа значења код свих емоционалних глагола, која надиласи поменута формална ограничења?

Вајбујем са њим и Контам се са њим, Вајбује на неког глумца и Подсећа на неког глумца, Флексује парама и Хвали се парама; Он вайбит знамени- тым певцом и Он кажется знаменитым певцом итд.). Ипак, примери попут *Крејвујем шећер* (< енгл. *I crave sugar*) указују на то да и овом питању треба посветити посебну пажњу.

2.2. Именице

Према нашој анализи, именице се обично уклапају у одговарајућу декли- национу врсту и добијају потребне граматичке категорије и флективне на- ставке. Изузеци од овога су ретки, а ако и постоје, боље их подноси руски него српски морфолошки систем (исп. *He стоит использовать в сторис много текста* наспрам *Погледај сторије*), што је и разумљиво с обзиром на постојање тзв. нулте деклинације у руском језику (уп. непроменљиве речи као што су *такси, метро, шоссе* и др.). Ипак, важно је нагласити да нултој деклинацији првенствено припадају именице средњег рода, док је *сторис* непроменљива реч која практично спада у групу именица *pluralia tantum*, што се види по томе што се придевске речи уз њу користе управо у множи- ни: *вчерашние сторис* (дословно ‘јучерашње сторис’).

Што се тиче синтаксичког аспекта, англицизми се у процесу адаптације оспособљавају за обављање практично свих именичких конституентских функција. С обзиром на типолошку различитост енглеског и словенских језика, евентуално треба скренути пажњу и на специфичне употребе које су резултат синтаксичког калкирања (исп. *She is such a vibe* > *Она је такав вајб*, где се именица користи у квалификативном значењу).

2.3. Придеви

Морфосинтаксичко уобличавање енглеских жаргонских придева одвија се у складу са постојећим системским законитостима и ограничењима у оквиру конкретног језика, и то према двама основним моделима: нулта адаптација (по правилу у српском, знатно ређе и у руском) и суфиксално-морфолошка адаптација (по правилу у руском; нпр. *тон-ов-ый*).

Осим основне функције атрибута и именског предикатива, све лексе- ме овог типа могу се користити и у служби прилошке одредбе за начин и прилошког копулативног предикатива, и то у српском у свом једином, „си- ровом” облику (нпр. *Kardašijanka top izgleda*), а у руском како изолативно (утицај енглеског језика; нпр. *Найс сделал*), тако и морфолошки адаптирано (прилози на *-о*; нпр. *Найсово погулял*).

С тим у вези, посебну пажњу треба скренути на феномен партикулизације у омладинском жаргону. Под овом појавом подразумевамо губљење дистин- тивних морфолошких својстава лексема и ширење њихове синтаксичке

дистрибуције.⁴ Тако један исти гласовни склоп, зависно од контекста, може имати различите функционалне вредности (исп. *Овај дукс је тон* [прид.], *Тон си се средила* [прил.], па чак и *Који тон!* [им.]). Партикулизација се, дакле, огледа у рушењу устаљених морфосинтаксичких ограничења. Тако се, на пример, дешава да лексема коју одликује очигледна формална именичка структура има врло разнородну синтаксичку дистрибуцију: може се користити у служби именског дела предиката са придевском конституентском вредношћу и квалификативним значењем (нпр. *Идея просто тончик*), затим у функцији прилошке одредбе за начин, одн. прилошког копулативног предикатива (нпр. *На послу ми је топџина*), а понекад чак и у служби „левог” атрибута (нпр. *Ја нашел тончик игру*), што је крајње неуобичајено за стандардне варијетете.

Захваљујући партикулизацији, бројне лексеме могу се користити у својству експресивних израза, тј. као прости моновербални искази помоћу којих говорник оцењује садржај претходне реплике или говорне ситуације (исп. *Тон!*, *Крици...* и сл.).

Завршићемо ово потпоглавље запажањем да партикулизација захвата велики број лексичких јединица у омладинском жаргону – како страних, тако и домаћих. Примери као што су *страва филм*, *Врх смо се провели*, *Било[!] је хаос на журки*, *Ужас!* и сл. показују нам да је ова појава дубоко укорењена у језику младих, те да представља његову специфичност у односу на остале идиоме.

3. Семантички аспект позајмљивања

Као што је констатовано у литератури, англицизме (као и друге позајмљенице) обично преузимамо у свега једном значењу или малом броју њих. Даље семантичке трансформације одигравају се на домаћем терену. Наша грађа показала је да нова значења настају најпре захваљујући метонимији.⁵ У наставку ћемо у кратким цртама размотрити кључне семантичке процесе кроз које у току адаптације пролазе жаргонски англицизми у српском и руском.

3.1. Глаголи

Што се тиче глагола, у нашем корпусу доминирају две метонимијске формуле, које се ланчано надовезују једна на другу:

1. ПРОЖИВЉАВАЊЕ НЕКЕ ЕМОЦИЈЕ (*Крициујем*) → НЕВОЉНО ИЗАЗИВАЊЕ НЕКЕ ЕМОЦИЈЕ КОД НЕКОГА (*То ме крициује*);

⁴ Овакву појаву бисмо, по угледу на термин *семантичка деплеција* (в. Драгићевић 2007: 139), могли назвати и „синтаксичком деплецијом”.

⁵ У литератури је већ писано о богатој метафоричности језика младих. Примери метафоре као индуктора нових значења у нашем корпусу изостају зато што су кључни англофони појмови омладинског жаргона по својој природи апстрактни. Метафора (како појмовна, тако и лексичка), са друге стране, „тражи” конкретне изворне домене (в. Kličovac 2004: 17–19).

2. НЕВОЉНО ИЗАЗИВАЊЕ НЕКЕ ЕМОЦИЈЕ КОД НЕКОГА (*Плата ме баи хајнује* [‘мотивише’]); → ВОЉНО ОБАВЉАЊЕ НЕЧЕГА ШТО МОЖЕ ИЗАЗВАТИ ТУ ЕМОЦИЈУ КОД НЕКОГА (*Она ме хајнује* [‘бодри’] *кад год ми је то потребно*).⁶

Као што смо истакли у претходном потпоглављу, прва семантичко-синтаксичка трансформација у принципу је страна домаћем лексичком фонду (она је супротно управљена и за собом типично повлачи и лексичку деривацију), док је друга, као одраз општег механизма агентивизације, можда уобичајенија у омладинском жаргону, али се среће и у другим регистрима.

3.2. Именице

Најчешћи тип именичке метонимије у нашем корпусу јесте „предметна”; општи модел оваквих трансформација могао би се представити на следећи начин: ПОЈАВА (РАДЊА ИЛИ ПСИХИЧКО СТАЊЕ) → НЕШТО ШТО ЈЕ У КАУЗАЛНОЈ ВЕЗИ СА ТОМ ПОЈАВОМ. Тако, на пример, именица *кринци* може означавати нешто што ту емоцију изазива. Затим, именица *флекс* је на сличан начин развила значење ‘нешто што подстиче на радњу означену мотивном именицом и обухваћено је њоме’ (нпр. *Који је твој највећи флекс?*). Овакви процеси и иначе су широко распрострањени у језику, и то нарочито у неформалнијим варијететима (исп. *Jesi video onaj užas?*).

3.3. Придеви

Придеви у омладинском жаргону такође развијају нова значења захваљујући метонимији, и то по општем моделу ОСОБИНА¹ → ОСОБИНА² (КОЈА ЈЕ ВРЕМЕНСКИ И/ИЛИ КАУЗАЛНО ПОВЕЗАНА СА ОСОБИНОМ¹). Дату појаву можемо илустровати придевом *рандом*, одн. *рандомниј*, који из полазног значења ‘случајан, насумичан, произвољан’ радијално развија читав спектар семантичких реализација: ‘небитан’ (нпр. *Кто ты, рандомниј чел с форума?*), ‘чудан; неочекиван; који се не уклапа у одговарајући образац понашања, изгледа итд.’ (нпр. *Što si tako random?*), ‘непредвидив’ (нпр. *Мир рандомен*).

⁶ Ова семантичка реализација може бити спорна јер се информација о интенционалности може доводити у везу са ширим контекстом, а не са лексичким значењем глагола (в. Миленковић 2017: 218–221), чему иде у прилог чињеница да постоји велики број реченица које су по овом питању двосмислене (нпр. *Ана иритира Марка* – намерно или не?). Међутим, ми сматрамо да амбигвитет није довољан критеријум да би се такве реализације подвеле под једно значење. Према се слажемо да интенционалност није нужно одређена лексичким значењем глагола, ми суштину оваквих трансформација видимо у импликацији неспецификоване додатне семантичке компоненте делања, обављања нечега што може изазвати дату емоцију. Дакле, нама се за поменуто значење чини важнијим искорак из чисто емоционалног у делатни домен него сама интенционалност (иако ове две ствари најчешће иду у пару), при чему је дата радња директно усмерена на трпиоца. Тако бисмо, рецимо, у примерима *Тај филм ме смара* и *Она ме смара својим порукама* видели две различите значењске реализације гл. *смарати* – упркос томе што агенс у другом примеру не мора бити свестан ефекта који његово понашање производи, он свесно и вољно *дела*. Такође, према моделу који предлаже Падучева (2004: 249), агентивизација је један од видова семантичке деривације.

Као што смо видели у претходној тачки, на синтаксичком нивоу лексеме позитивне квалификације изразито су флексибилне – њихова морфолошка обележја губе предиктивну вредност на плану функционалне дистрибуције или се сасвим укидају (по узору на енглески језик), захваљујући чему оне врло лако могу обављати различите конституентске функције. Овакав механизам назвали смо партикулизацијом, одн. „синтаксичком деплецијом”, која директно корелира са семантичком деплецијом као појмом под којим се подразумева процес (и резултат) значењског упрошћавања (в. Драгићевић 2007: 139). Претпостављамо да ове две појаве теку напоредо – захваљујући губљењу семантичких дистинкција (што је процес који неретко иде толико далеко да напослетку захвата чак и грамему, тј. категоријално-граматичку информацију о припадности лексеме одређеној врсти речи), лексичка спојивост ових јединица се шири, а самим тим и њихова синтаксичка дистрибуција. Који је резултат оваквих процеса? Традиционална граматика би дате случајеве објашњавала конверзијом, тј. стварањем нових лексичких јединица са измењеном грамемом; тако би, на пример, постојале четири лексеме *тон* – именица (*Коју тон!*), придев (*тон хаљина*), прилог (*Тон си испала на слици*) и узвик (*Тон!*). Ипак, овакве јединице можда и не треба сматрати засебним лексемама – описане трансформације у жаргону су често толико хибридне и непредвидиве да се не могу подвести ни под један познат творбени модел (исп. [?]*тончина*_{им.} → *тончина*_{прид.} → *тончина*_{прил.}), а семантичка померања изостају. Занимљиво је, такође, да су поједине именичке морфолошке реализације „блокиране” у тачно одређеном, придевском контексту (нпр. *Фора је била такав тон!*, али не и, на пример, **Нисам очекивао такав тон*), што указује на постојаност једног, квалификативног значења. Ствар је у томе да овакви англицизми због свог гласовног костура (са завршним сугласником) фонетски више одговарају именицама у словенским језицима, а семантички придевима, одн. прилозима. Таква неусклађеност форме и значења резултира обиљем употребних вредности, које се црпу како из једног (формалног), тако и из другог (значењског) извора. Због свега наведеног, у оваквим случајевима пре бисмо говорили о једној лексеми са неспецификованом грамемом и уопштеним (квалификативним) значењем.

Ипак, изгледа да се оваква реструктурирација (у правцу уопштавања и упрошћавања) читавог семантичког поља мора на одређени начин компензовати. Наиме, иако је значење свих лексема позитивне квалификације у омладинском жаргону базично, једнолично и стриктно евалуативно, без додатних семантичких примеса, оне се великом брзином (по лингвистичким мерилима) мењају – нове јединице настају, а старе с временом ишчежавају или постају архаичне. Тиме се обезбеђује „свежина” и ефектност израза, па се исти прости (и банални) садржај, захваљујући сталном формалном уразноличавању, константно ревитализује и чини актуелним.⁷

⁷ Синонимичност у оквиру семантичког поља позитивне квалификације у омладинском жаргону приметили су многи истраживачи, али она, колико је нама познато, није довођена у каузалну везу са семантичким својствима лексема.

3.4. Конверзија

Са претходном појавом тесно је повезана чињеница да у нашем корпусу (нарочито на руском језику) постоји незанемарљив број метонимија праћених правом трансформацијом грамеме, одн. променом врсте речи (случајеви конверзије или тзв. „граматикалне полисемије“; исп. Драгићевић 2007: 143). Међу њима има оних које показују изразиту регуларност, нпр. „предметне” (в. изнад): СВОЈСТВО [придев] → НЕШТО ШТО ПОСЕДУЈЕ ТО СВОЈСТВО [именица] (*рандом*_{прид.} > *рандом*_{им.} ‘нешто што је рандом’). Неке трансформације тог типа јављају се повремено: СВОЈСТВО [придев] → ОБАВЉАЊЕ РАДЊЕ КОЈА ИМА ТО СВОЈСТВО [глагол] (*лејм*_{прид.} > *лејмовати*_{гл.}) (уп. следећу тачку). Међутим, такве метонимије понекад су идиосинкратичке и стране општем лексичком фонду: рус. *лол* (узвик којим се означава смех) > *лол* (именица, ‘неко ко изазива подсмех’), рус. *рофл* (узвик којим се означава смех) > *рофлитъ* (глагол, ‘завитлавати некога’), енгл. *toxic* (придев) > рус. *токсик* (именица, ‘неко ко је токсичан’). Наша је претпоставка да се у омладинском жаргону лакше него у књижевном језику успоставља веза међу граматички и семантички удаљеним доменима, те да значењска померања у њему врло лако могу бити како ступњевита, тако и скоковита. Осим тога, англицизми су оваквим процесима нарочито подложни управо због богате конверзивности енглеског језика. Такође, и овде треба нагласити да их њихов гласовни склоп (који типично одликује затворена ултима) чини подесним за ширење у именички (простим додавањем нултог наставка) и глаголски домен (додавањем непокривеног суфикса на консонантску основу). Ипак, ову хипотезу требало би проверити на богатијем корпусу.

3.5. „Семантичка фузија”

Нетипично устројство значењске мреже појединих жаргонских англицизама може се објаснити и једним нарочитим феноменом. Наиме, осим метонимијске индукције преко других значења у оквиру исте полисемичне структуре, нова семантичка реализација може бити развијена и са ослоном у некој другој лексеми.

Тако, на пример, именице *хајп* и *хайп* могу означавати узбуђеност или еуфорију (према енгл. им. *hype*; нпр. *Radi te hajp*), али и сам чин хваљења некога или нечега (према енгл. гл. *hype*; нпр. *Или это его хайп, очередной*). Појава да једна иста именичка лексема може покривати како апстрактни (попут праве емоционалне лексике), тако и процесуални домен (попут девербатива) није типична за словенске језике. То је вероватно резултат укрштања двају различитих извора значења: апстрактни домен директно је повезан са енглеском именичком лексемом *hype*, док се процесуални наслања на одговарајуће глаголе – енгл. *hype*, те срп. *хајповати*, одн. рус. *хайпить*.

Кад смо већ код глагола *хайпить*, осврнућемо се на једно његово значење које је остварено у следећем примеру: *Ваня хайпит в Тиктоке, его клипы на-*

бирают миллионы просмотров. Оно би се евентуално могло метонимијски повезати са глаголским значењем ‘изазивати узбуђење, еуфорију у некоме’ (модел: ИЗАЗИВАЊЕ НЕКЕ ЕМОЦИЈЕ КОД НЕКОГА [*Меня это так хайпнит*] → ИЗАЗИВАЊЕ ТЕ ЕМОЦИЈЕ УОПШТЕ [*Он хайпнит в Инстаграме*]). Међутим, ако се боље погледају примери из корпуса, такав механизам није у складу са специфичним значењем глагола *хайпнуть* које он реализује у датом случају. Наиме, у наведеној реченици није фокус на томе да Вања, као стимулус, хајлује (‘одушевљава, узбуђује’) друге кориснике поменуће друштвене мреже као доживљаваче; напротив – суштина је у томе да они хајлују (‘хвале, уздижу’) њега, тј. он је подвргнут чину хајповања, те је последично „окружен” хајпом (исп. конструкцију *That video is trending on Youtube* [‘Тај видео је у тренду на Јутјубу’]). Другим речима – он *ужива хајп*. Да ли то можда значи да се глагол *хайпнуть* у овом случају метонимијски надовезује на примарно значење – ‘хвалити, уздизати кога’? Ми бисмо на ово питање одговорили одрично, и то зато што такву, декаузативну трансформацију (субјекат се мимо своје воље нашао „у вртлогу хајпа”) не може иницирати инхерентно агентивна семантичка реализација (попут поменутог првог глаголског значења) (в. Падучева 2001: 61–63). Које је, онда, порекло шестог значења лексеме *хайпнуть*? Узевши све речено у обзир, ми бисмо рекли да се оно уопште не наслања на свој „матични” глагол, већ на његов видски парњак, неинтенционални транслатив *хайпануть*, а овај – на именицу *хайп* (у значењу ‘публицитет, фама’), и то преко следећег модела: РЕЗУЛТАТ РАДЊЕ (ХАЈП) [именица] → ОБУХВАЊЕНОСТ РЕЗУЛТАТОМ РАДЊЕ (ЗАДОБИТИ ХАЈП, НАЋИ СЕ „У ХАЈПУ”) [глагол]. Наиме, свршени глаголи и иначе су нарочито подобни за исказивање значења која подразумевају невољну (неагентивну) промену стања субјекта изазвану неким спољним узроком, па је имперфективна реализација у том случају секундарна (в. Падучева 2001: 53). С друге стране, именичко посредовање (преко лексеме *хайп*) овде је кључно јер се њиме може објаснити наизглед „декаузативно” значење добијеног глагола.

Слично томе, значење глагола *кринцовати* ‘поступати тако да се то може окарактерисати као кринц’ (нпр. *JJ opet krindžuje i bombe baca*), за разлику од осталих семантичких реализација, по свој прилици мотивисано је одговарајућим придевом *кринци* (према енгл. прид. *cringe*), и то преко метонимије СВОЈСТВО (придев) → ОБАВЉАЊЕ РАДЊЕ КОЈА ИМА ТО СВОЈСТВО (глагол). Главни лингвистички аргумент за овакво становиште могле би представљати моносемичне жаргонске глаголске лексеме типа *лејмовати* ‘радити нешто што је лејм’ (< енгл. прид. *lame*), *рандомовати* ‘радити нешто што је рандом’ (< енгл. прид. *random*), *токсит* ‘радити нешто што је токсик’ (< енгл. прид. *toxic*),⁸ код којих се ово значење, као једино, није могло развити из неког другог у оквиру дате глаголске лексеме. Осим тога, употреба глагола *кринцовати* са акузативним логичким субјектом у реченицама типа *Та песма ме кринцује* (што би, према првом тумачењу, био

⁸ Овим речима слични су глаголи изведени од именица са квалификативном семантичком компонентом (нпр. *нубовати* < енгл. им. *noob*, *GOAT-овати* < енгл. *GOAT*). У суштини, општи модел могао би се представити на следећи начин: ‘радити нешто тако да се то може окарактерисати мотивном речју’.

претпостављени значењски извор) није довољно честа да би изнедрила нову семантичку реализацију, а такође ни у општој емоционалној лексици нисмо пронашли примере који би могли илустровати такав метонимијски пренос (²*Он нервира/радује/љуту по Инстаграму*). Дакле, наша је претпоставка да су се у глаголу *кринцовати* сусрела два значењска извора: један је глаголски (према енгл. гл. *cringe*, одн. срп. *кринцовати* и рус. *кринжить*), а други – придевски (према енгл. прид. *cringe*, одн. срп. *кринци* и рус. *кринж[овый]*).

Као и у случају конверзије, оваква обједињавања двају различитих значењских извора у једној лексеми остварива су понајвише захваљујући аналитичком устројству енглеског као језика-даваоца (исп. *cringe* као основни облик глагола, именице и придева), због чега различите творбене основе имају исти гласовни склоп. С обзиром на то да се значења из више извора „сливају” у једну исту полисемичну структуру, овакву појаву могли бисмо назвати „семантичком фузијом”.

4. Закључна разматрања: опште тенденције у адаптацији жаргонских англицизама

Ако се узму у обзир све претходно наведене одлике адаптације жаргонских англицизама у српском и руском језику, могу се издвојити две главне и међусобно супротстављене тенденције:

1) тежња ка обличкој конвергенцији и значењској и(ли) синтаксичкој дивергенцији, оличена у конзервирању иницијалног облика позајмљенице и ширењу њене семантичке и(ли) синтаксичке дистрибуције (исп. описане феномене каузативизације, партикулизације, конверзије и „семантичке фузије”);

2) тежња ка обличкој дивергенцији и значењској и синтаксичкој конвергенцији, оличена у обличко-стилском варирању позајмљенице путем стварања мноштва синонимичних деривата, чији се семантичко-синтаксички профил не разликује у односу на мотивну реч (исп. нпр. низове блискозначних лексема *кринж*, *кринжок*, *кринжач*, *кринжан*, *кринге*, *кринжуха* итд.).

Наша анализа показала је да је прва тенденција подједнако карактеристична за оба језика. Изненађујуће, прелиминарни резултати истраживања показују да је друга тенденција израженија у руском (деривационосемантичком аспекту позајмљивања, због предвиђеног обима рада, посветићемо засебан чланак).

Тakoђе, ова два процеса треба посматрати управо у ширем контексту омладинског жаргона као специфичног варијетета који је инхерентно противречан и разнолик. С тим у вези, први механизам у складу је са већ описиваном нормативном „растељивошћу” овог идиома, његовом прећутношћу, недореченошћу, као и инертношћу његових корисника. Други механизам пак првенствено упућује на изражену емоционалност и стилску варијативност жаргона, као и на маштовитост друштвене групе која се њиме служи (премда се и кроз прегршт синонимичних деривата може очитати незаинтересо-

ваност говорника за фино семантичко нијансирање).

На крају треба истаћи да је наше истраживање показало да омладински жаргон, осим посебног инвентара лексичких и творбених средстава, има и своје граматичке и семантичке специфичности, од којих су неке плод страних наноса. Овај варијетет, дакле, наслања се на опште законитости језичког система из којег је изникао, али их у исто време и „растеже” и модификује према својим потребама.

Најзад, надамо се да ће наш рад подстаћи и друге истраживаче да се баве питањима адаптације англицизама и других позајмљеница на морфосинтаксичком и семантичком нивоу. То би, нарочито уз богатији корпус и примену додатних методолошких процедура, било значајно не само због прилике да се појаве описане у овом раду „верификују” или ревидирају на већој грађи већ и – што је још важније – због могућности да се открију нове специфичности које би допринеле (неопходном) бољем разумевању међујезичких контаката и мање „популарних” варијетета попут жаргона.

Цитирана литература

- Андрић, Драгослав. Двосмерни речник српског жаргона и жаргону сродних речи и израза. Београд: Београдски издавачко-графички завод, 1976.
- [Andrić, Dragoslav. Dvosmerni rečnik srpskog žargona i žargonu srodnih reči i izraza. Beograd: Beogradski izdavačko-grafički zavod, 1976]
- Апресян, Валентина Ю. Семантика эмоциональных каузативов: статус каузативного компонента. [В:] В. П. Селегей и др. (ред.) Компьютерная лингвистика и интеллектуальные технологии: по материалам Международной конференции «Диалог 2013» 12 (19), Москва: Издательство РГГУ, 2013, 43–57.
- [Aprèsân, Valentina Ū. Semantika emocional'nyh kauzativov: status kauzativnogo komponenta. [V:] V. P. Selegej i dr. (red.) Komp'uternaâ lingvistika i intelektual'nye tehnologii: po materialam Meždunarodnoj konferencii "Dialog 2013" 12 (19), Moskva: Izdatel'stvo RGGU, 2013, 43–57]
- Ваганова, Наталья В. Современные заимствования из английского языка: семантико-словообразовательный аспект (на материале англицизмов конца XX – начала XXI в. в современном русском языке) (аутореферат докторске дисертације). Нижний Новгород: Нижегородский государственный университет им. Н.И. Лобачевского, 2005.
- [Vaganova, Natal'â V. Sovremennye zaimstvovaniâ iz anglijskogo âzyka: semantiko-slovoobrazovatel'nyj aspekt (na materiale anglicizmov konca XX – načala XXI v. v sovremennom russkom âzyke) (autoreferat doktorske disertacije). Nižnij Novgorod: Nižgorodskij gosudarstvennyj universitet im. N.I. Lobačevskogo, 2005]
- Димитријевић, Јована. „То је заиста кринц (О новом англицизму у српском језику)”. Језик данас 13, год. XV, 2020: 38–40.
- [Dimitrijević, Jovana. „To je zaista krindž (O novom anglicizmu u srpskom jeziku)”. Jezik danas 13, god. XV, 2020: 38–40]
- Дьяков, Анатолий И. «Функциональные особенности англицизмов и их дериватов в русском молодежном жаргоне». Известия Южного Федерального университета. Филологические науки 4, 2011: 100–112.
- [D'âkov, Anatolij I. «Funkcional'nye osobennosti anglicizmov i ih derivatov v russkom

- molodežnom žargone». Izvestiâ Ūžnogo Federal'nogo universiteta. Filologičeskie nauki 4, 2011: 100–112]
- Дьяков, Анатолий И. «Участие англоязычных морфем в русском словообразовании». Филология и человек 2, 2012: 43–56.
- [D'âkov, Anatolij I. «Učastie angloâžučnyh morfem v russkom slovoobrazovanii». Filologijâ i čelovek 2, 2012: 43–56]
- Дьяков, Анатолий И. Статика и динамика англицизмов в системе русского языка: многоаспектное лингвистическое моделирование (докторска дисертација). Омск: Омский государственный университет им. Ф.М. Достоевского, 2015.
- [D'âkov, Anatolij I. Statika i dinamika anglicizmov v sisteme russkogo âzjka: mnogoaspektnoe lingvističeskoe modelirovanie (doktorska disertacija). Omsk: Omskij gosudarstvennyj universitet im. F.M. Dostoevskogo, 2015]
- Драгићевић, Рајна. Лексикологија српског језика. Београд: Завод за уџбенике, 2007.
- [Dragičević, Rajna. Leksikologija srpskog jezika. Beograd: Zavod za udžbenike, 2007]
- Зализняк, Анна А., Ирина Б. Левонтина. «Отражение национального характера в лексике русского языка». Russian Linguistics 20/2–3, 1996: 237–264.
- [Zaliznâk, Anna A., Irina B. Levontina. «Otraženie nacional'nogo haraktera v leksike russkogo âzjka». Russian Linguistics 20/2–3, 1996: 237–264]
- Јанић, Александра. „Англицизми у жаргону југоисточне Србије”. Исходишта 6, 2020: 109–127.
- [Janić, Aleksandra. „Anglicizmi u žargonu jugoistočne Srbije”. Ishodišta 6, 2020: 109–127]
- Максимова, Тамара В. «Заемствования в контексте лингвокультур: англо-русские параллели». Культура народов Причерноморья 49/1, 2004: 100–103.
- [Maksimova, Tamara V. «Zaimstvovaniâ v kontekste lingvokul'tur: anglo-russkie paralleli». Kul'tura narodov Pričernomor'â 49/1, 2004: 100–103]
- Марковић, Јордана. „Мултикултуралност у жаргонизмима”. Исходишта 2, 2016: 69–81.
- [Marković, Jordana. „Multikulturalnost u žargonizmima”. Ishodišta 2, 2016: 69–81]
- Милановић, Александар. „Англицизми у српском језику предвуковског периода”. [У:] Д. Мршевић Радовић, Б. Сувајџић (ур.) Семинар српског језика књижевности и културе. Предавања 6. Београд: Међународни славистички центар, 2017, 101–106.
- [Milanović, Aleksandar. „Anglicizmi u srpskom jeziku predvukovskog perioda”. [U:] D. Mršević Radović, B. Suvajdžić (ur.) Seminar srpskog jezika književnosti i kulture. Predavanja 6. Beograd: Međunarodni slavistički centar, 2017, 101–106]
- Миленковић, Ана. „Семантичке улоге доживљавача и изазивача емоције у значењској структури емоционалних глагола у српском језику”. Наш језик XLVI/3–4, Београд, 2015: 23–38.
- [Milenković, Ana. „Semantičke uloge doživljavača i izazivača emocije u značenjskoj strukturi emocionalnih glagola u srpskom jeziku”. Naš jezik XLVI/3–4, Beograd, 2015: 23–38]
- Миленковић, Ана. Семантичка и творбена анализа глагола којима се означавају осећања у савременом српском језику (докторска дисертација). Београд: Филолошки факултет, 2017.
- [Milenković, Ana. Semantička i tvorbena analiza glagola kojima se označavaju osećanja u savremenom srpskom jeziku (doktorska disertacija). Beograd: Filološki fakultet, 2017]
- Падучева, Елена В. «Парадигма регулярной многозначности глаголов звука». Вопросы языкознания 5, 1998: 3–23.

- [Padučeva, Elena V. «Paradigma regulárnoј mnogoznačnosti glagolov zvuka». *Voprosy ŷykoznaníâ* 5, 1998: 3–23]
- Падучева, Елена В. «Каузативный глагол и декаузатив в русском языке». *Русский язык в научном освещении* 1/1, 2001: 52–79.
- [Padučeva, Elena V. «Kauzativnyj glagol i dekauzativ v rusском ŷyke». *Russkij ŷyк v naučnom osveŷenii* 1/1, 2001: 52–79]
- Падучева, Елена В. *Динамические модели в семантике лексики*. Москва: Языки славянской культуры, 2004.
- [Padučeva, Elena V. *Dinamičeskie modeli v semantike leksiki*. Moskva: ŷyki slavânskoј kul'tury, 2004]
- Падучева, Елена В. «Наблюдатель: типология и возможные трактовки». [В:] Н. И. Лауфер, А. С. Нариньяни, В. П. Селегей (ред.) *Компьютерная лингвистика и интеллектуальные технологии: Труды международной конференции «Диалог 2006»*. Москва: Издательство РГГУ, 2006, 403–413.
- [Padučeva, Elena V. «Nablûdatel': tipologiâ i vozmožnye traktovki». [V:] N. I. Laufer, A. S. Narin'âni, V. P. Selegej (red.) *Komp'ûternaâ lingvistika i intellektual'nye tehnologii: Trudy meždunarodnoј konferencii «Dialog 2006»*. Moskva: Izdatel'stvo RGGU, 2006, 403–413]
- Прокутина, Елена В. *Английские заимствования в нестандартной лексике современного русского языка: структурно-словообразовательный аспект (автореферат докторской диссертации)*. Ханты-Мансийск: Югорский государственный университет, 2010.
- [Prokutina, Elena V. *Anglijskie zaimstvovaniâ v nestandardnoј leksike sovremennogo russkogo ŷyka: strukturno-slovoobrazovatel'nyj aspekt (autoreferat doktorske disertacije)*. Hanty-Mansijsk: Ūgorskij gosudarstvennyj universitet, 2010]
- Станојчић, Живојин, Љубомир Поповић. *Грамматика српског језика*. Београд: Завод за уџбенике, ¹⁶2016.
- [Stanoјčić, Źivoјin, Ljubomir Popović. *Gramatika srpskog jezika*. Beograd: Zavod za uđbenike, ¹⁶2016.]
- Тинакина, Виктория О. *Англоязычные заимствования как фрагмент языковой картины мира (докторская диссертация)*. Venezia: Università Ca' Foscari Venezia, 2016.
- [Tinakina, Viktoriâ O. *Angloŷyčnye zaimstvovaniâ kak fragment ŷykovoj kartiny mira (doktorska disertacija)*. Venezia: Università Ca' Foscari Venezia, 2016]
- Bugariski, Ranko. *Gramatika srpskog ŷargona*. Beograd: Akademska knjiga, 2021.
- Bugariski, Ranko. *Źargon: lingvistička studija*. Beograd: Biblioteka XX vek – Knjižara Krug, 2003.
- Filipović Kovačević, Sonja. „Leksika u srpskom jeziku pod uticajem engleskog u ŷargonu omladine u klipovima jutjuberâ Jaserŷtajna”. *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду* XLIII/1, 2018: 69–81.
- Filipović, Rudolf, Antica Menac. „Semantička adaptacija u Rječniku anglicizama u ruskom jeziku: teorija i primjena”. *Croatica* 26/42–43–44, 1996: 111–124.
- Filipović, Rudolf. “A contribution to the method of studying the English element in European languages”. *Studia Romanica et Anglica Zagrabiensia* 37, 1974: 135–148.
- Filipović, Rudolf. “Primary and secondary adaptation of loanwords”. *Wiener Slavistisches Jahrbuch* XXII, 1977: 116–125.
- Filipović, Rudolf. “Semantic extension changes in adaptation of English loanwords in Serbo-Croatian”. *Studia Romanica et Anglica Zagrabiensia* 25–26, 1968: 109–119.

- Filipović, Rudolf. "Some problems in studying the English element in European languages". *Studia Anglica Poznaniensia* 4, 1972: 141–158.
- Filipović, Rudolf. "The English element in the main European languages". *Studia Romanica et Anglica Zagrabiensia* 21–22, 1966: 103–112.
- Filipović, Rudolf. *Teorija jezika u kontaktu: uvod u lingvistiku jezičnih dodira*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti – Školska knjiga, 1986.
- Gerzić, Borivoj, Nataša Gerzić. *Rečnik savremenog beogradskog žargona*. Beograd: Istar, 2000.
- Gerzić, Borivoj. *Rečnik srpskog žargona*. Beograd: SAI, 2012.
- Imami, Petrit. *Beogradski frajerski rečnik*. Beograd: NNK International, 2000.
- Jakobson, Roman. "Contribution to the general theory of case: general meanings of the Russian cases". [In:] L. R. Waugh, M. Halle (eds.) *Russian and Slavic Grammar: Studies 1931–1981*. Berlin – New York – Amsterdam: Mouton Publishers, 1984 [1936], 59–103.
- Klikovac, Duška. *Metafore u mišljenju i jeziku*. Beograd: Biblioteka XX vek, 2004.
- Kovačević, Miloš. *Uzročno semantičko polje*. Sarajevo: Svjetlost, 1988.
- Mehmeti, Ismail. "A Morphological and Semantic Analysis of the Adaptation of Anglicisms in Albanian". [In:] R. Filipović (ed.) *The English Element in European Languages*, vol. 2, Reports and Studies. Zagreb: Institute of Linguistics, Faculty of Philosophy, University of Zagreb, 1982, 28–56.
- Mišić Ilić, Biljana, Vesna Lopičić. „Pragmatički anglicizmi u srpskom jeziku”. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику LIV/1*, 2011: 261–273.
- Prčić, Tvrtko, Jasmina Dražić, Mira Milić, Milan Ajdžanović, Sonja Filipović Kovačević, Olga Panić Kavgić, Strahinja Stepanov. *Srpski rečnik novijih anglicizama* [Elektronski izvor]. Novi Sad: Filozofski fakultet, 2021.
- Prčić, Tvrtko. *Engleski u srpskom* [Elektronski izvor]. Novi Sad: Filozofski fakultet, 2019.
- Rosíková, Alena. *Английские заимствования и их адаптация в русском языке. (По материалам русской печати, ориентированной на представителей среднего класса Российской Федерации.) (докторска дисертација)*. Brno: Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, 2011.
- [Rosíková, Alena. *Anglijskie zaimstvovaniâ i ih adaptaciâ v ruskom âzyke. (Po materialam ruskoj pečati, orientirovannoj na predstavitel' srednego klassa Rossijskoj Federacii.) (doktorska disertacija)*. Brno: Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, 2011]
- Rozina, Raissa. «Cultural constraints on meaning extension: Derivational relations between actions and happenings». [In:] N. T. Enikő, K. Bibok (eds.) *Pragmatics and the Flexibility of Word Meaning*. Amsterdam – London – Oxford – New York – Paris – Shannon – Tokyo: Elsevier, 2001, 245–271.
- Tomić, Gorica. „Morfološka i semantička analiza glagolskih anglicizama na *-ovati* u srpskom jeziku”. *Радови Филозофског факултета XXI*, 2018: 66–89.
- Vasić, Vera, Tvrtko Prčić, Gordana Najgebauer. *Rečnik novijih anglicizama* [Elektronski izvor] : *Du you speak anglosrpski?*. Novi Sad: Filozofski fakultet, 2018.
- Velčić, Ivana. "The English Element in Croatian Sports Vocabulary". [In:] R. Filipović (ed.) *The English Element in European Languages*, vol. 2, Reports and Studies. Zagreb: Institute of Linguistics, Faculty of Philosophy, University of Zagreb, 1982, 421–438.
- Vilke, Mirjana. "The English Element in Serbo-Croatian Technical Vocabulary". [In:] R. Filipović (ed.) *The English Element in European Languages*, vol. 2, Reports and

Studies. Zagreb: Institute of Linguistics, Faculty of Philosophy, University of Zagreb, 1982, 439–468.

Wierzbicka, Anna. *Semantics, Culture, and Cognition: Universal Human Concepts in Culture-Specific Configurations*. Oxford – New York: Oxford University Press, 1992.

Матия Нешович

АНГЛИЦИЗМЫ В СЕРБСКОМ И РУССКОМ МОЛОДЕЖНОМ ЖАРГОНЕ (МОРФОСИНТАКСИЧЕСКИЙ И СЕМАНТИЧЕСКИЙ АСПЕКТЫ)

Резюме

В настоящей работе мы попытались отметить некоторые особенности морфосинтаксической и семантической адаптации англицизмов в сербском и русском молодежном жаргоне, учитывая при этом основные нами поставленные цели исследования: 1) утвердить, в какой мере англицизмы в молодежном жаргоне подчиняются общеязыковым (грамматическим и семантическим) закономерностям сербского и русского языков; 2) выявить и сопоставить особенности морфосинтаксической и семантической адаптации англицизмов в сербском и русском молодежном жаргоне. На основе проведенного анализа можно сделать вывод, что жаргонные англицизмы по большому счету опираются на исходную языковую систему, но вместе с тем «фастягивают» и модифицируют ее. Данное утверждение можно обосновать некоторыми языковыми явлениями, присущими только (или в значительно большей степени, чем другим лексическим пластам) жаргонным заимствованиям из английского языка, такими как каузативизация (*Я кринжу* → *Они меня кринжат*), партикулизация (*топчик-подборка*), конверсия (*Лол!* → *Объясните этому лолу [...]*), «семантическая фузия» (*Песня хайтит в интернете* < сущ. *хуре*; *Хайплю с этого сезона* < гл. *хуре*).

Ключевые слова: сербский, русский, молодежный жаргон, англицизмы, морфосинтаксис, семантика, адаптация.